

GAZETECİLERİN İŞ GÜVENCESİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Celalettin AKTAŞ*

The Social Security Problems of Journalists and Proposals of their Solutions

This article states the potential problems concerning the social security of journalists and proposes solutions to cope with them. Recently large numbers of journalists have lost their jobs in Turkey because of working at news organizations without being member of unions. This displayed the importance of registering for the unions. Therefore, this article also talks about the importance of being member of unions. At the end of the article, I raise some of my personal thoughts concerning the topic discussed in the text.

Key words: journalists, social security, unions, social security laws, solutions.

.....

---

* Araş. Gör. Dr. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo-TV ve Sinema Bölümü.

Giriş

Basın sektöründe çalışan gazetecilerin 2001 yılı içerisinde karşılaştığı işten çıkarma olayları, bir emek karşılığı haber üreten çalışanların büyük bir kısmının iş güvencesinden yoksun olarak çalıştırıldığını kamuoyuna gösterdi. Gazetecilerin iş güvencelerinin kanunlarla veya sendikalar tarafından yapılan toplu iş sözleşmeleri ile değil de; gazete işletmelerinin sahipleri tarafından teminat altına alındığı gerçeği görüldü. Dolayısıyla Türkiye’de basın sektöründe yaşanan bu trajedi gazetecilerin ve basının hür olabilmesi için, gazetecilerin özlük haklarının korunmasının ne derece önemli olduğu gerçeğini gözler önüne serdi. Dünya gazetesinin 4 Mayıs 2001 tarihli Web sayfasında yer alan haberine göre, ekonomik kriz sırasında gazetelerde çalışan basın mensuplarının dörtte birinin işsiz kaldığı belirtilirken, işini kaybeden gazeteci sayısının da üç ile 12 bin arasında olduğu belirtildi.

Gazetecilerin Sendikal Haklarının Elllerinden Alınması

İşten çıkartılan gazeteci sayısının bu denli yüksek olması, Türkiye’de yıllardan beri gazete işletmelerinin uyguladığı sendikaszlaştırma çalışmalarının ne kadar başarıyla yürütüldüğünü göstermektedir. Gazetecilerin iş güvencesinin kanunlarla ile teminat altına alınmamasından veya toplu iş sözleşmeleri yapılmamasından dolayı, binlerce gazeteci kısa bir zaman içerisinde işlerini kaybetti. Gazetecilerin iş güvenliğinden yoksun olarak çalıştırılmalarının sonucunda, kimi gazeteci siyasi düşüncelerinden kimi gazetecide ekonomik koşullar bahane edilerek keyfi olarak işlerinden çıkarıldı.

İş güvencesi kavramı, “işçinin iş ilişkisinin devamlılığını ve dolayısıyla kendisinin ve ailesinin tek geçim kaynağını oluşturan ücretinin sürekliliğinin sağlanması yani işçinin, hizmet akdinin işveren tarafından geçerli bir neden olmaksızın fesh edilememesi” (Emekçioğlu ve Tuncel 2000: 9) olarak tanımlanır.

Dönemin Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nail Gürel Ntvmsnbc'nin 3 Mart 2001 tarihli Web sayfasında işten çıkarmaları şöyle değerlendirir: Basında işten çıkarma olayları temelde ekonomik krize bağlanırken, işten çıkartılan gazetecilere bakıldığında; birçok gazetecinin siyasal görüşlerinden, siyasal iktidarı eleştiren yazılar yazmasından kaynaklanan bir haksızlık ile karşılaştıkları görülmektedir. Bu son kıyım da ekonomik nedenlerin ötesinde siyasal nedenler, siyasal etkenler başta olmak üzere yönetimlerin tercihi söz konusudur.

Türkiye'de basın çalışanlarının kanuni haklarının güvence altına alınabilmesi gerekçesiyle, 20 Haziran 1952 tarihinde 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun çıkartıldı. Basın İş Yasası olarak da adlandırılan bu Kanun, 10 Ocak 1961'de yürürlüğe giren 212 sayılı Yasa ile birtakım değişikliklere uğratılarak gazetecilere önemli yasal haklar verildi.

Kanunun kabulü daha o zamanlarda basın sektöründe büyük çalkantılara sebep oldu. Gazete işletmelerinin sahipleri kanuna büyük tepki gösterdi. *Akşam, Cumhuriyet, Dünya, Hürriyet, Milliyet, Tercüman, Vatan, Yeni İstanbul* ve *Yeni Sabah* gazeteleri ortak bir bildiri hazırlayarak gazetelerini kapatma kararı aldılar ve gazetelerini 11, 12 ve 13 Ocak 1961 tarihlerinde çıkarmadılar.

Bunun üzerine, bu gazetelerde çalışan gazeteciler biraraya gelerek, İstanbul Gazeteciler Sendikası'nın desteği ile bu dokuz gazetenin çıkmadığı günlerde *Basın* isimli bir gazete çıkardılar (Atılğan 2001: 56).

Gazete işletmelerinin sahipleri, basın çalışanlarının haklarının kanunlar ile güvence altına alınmasına başlangıcından beri tepkiyle yaklaştı. Özellikle 212 sayılı Kanun ile gazetecilerin hak ve yükümlülüklerinin, gazeteciler lehine geliştirilmiş olmasını bu gün bile içlerine sindirememişlerdir. Gazete işletmelerinin sahipleri 5953 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikleri uygulamamak için ellerinden gelen her türlü yöntemle başvurarak, gazetecileri baskı altında tutmaya çalışmaktadır. Gazete işletmelerinin sahipleri, fikir ve sanat işlerinde bir ücret karşılığı çalışan gazetecilerin bağlı buldukları 212 sayılı Kanun'un varlığını inkar edercesine, gazetecileri 1475 sayılı İş Yasası kapsamında çalıştırabilmek için her türlü yöntemle başvurmaktan kaçınmamaktadır.

Gazete işletmelerinin çalışanlarına uyguladığı bu baskıyı anlatan bir açıklama Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın Web sayfasında 4.1.1999 tarihinde yayınlanır. *Milliyet* bünyesinde yer alan AD Yayıncılık A.Ş.'de çalışan gazetecilerin yaptığı bu açıklamaya göre:

"*Milliyet* bünyesinde yer alan dergi çıkaran AD A.Ş.'de 212 sayılı Basın İş Yasası kapsamında çalışanlara baskı ve tehdit uygulanarak 1475 sayılı İş Yasası kapsamında çalışma koşulu getirilmiştir.

1. Bugüne kadar Basın İş Yasasında çalışanlar iki şekilde istifaya zorlanmıştır.

a. Basın İş Yasası kapsamında çalışmakta ısrar edenlerin işlerine son verilmiştir.

b. Türkiye'nin ekonomik kriz yaşadığı bugünlerde, yeni iş bulamayacağı endişesiyle, AD Yayıncılık A.Ş.'de kalmak isteyenlerin ise 1475 sayılı İş Yasası kapsamında tekrar istihdam edilecekleri belirtilerek '212 sayılı Yasa kapsamında çalıştığım dergiden istifa ediyorum' mealinde bir istifa mektubu alınmıştır. 1475 sayılı İş Yasası'na göre çalışmaya zorlanan bu kişilerin arasında sarı basın kartı sahipleri de bulunmaktadır...

2. 212 sayılı Yasa kapsamında çalışanların tazminatları, 1475 sayılı Yasa'ya göre çalışanlardan daha yüksek tutmaktadır...AD Yayıncılık A.Ş. çalışanlarının 212 sayılı Yasa'dan 1475 sayılı Yasa'ya geçirilmesinin asıl nedeni, işverenin yüksek kıdem tazminatı ödemekten kurtulmasıdır..."

Türkiye'de basın sektörü içerisinde yaşanmakta olan iş güvencesi ile ilgili problemler, gazetecilerin hür ve özgür bir şekilde kamuoyunu aydınlatma görevlerine sekte vurmaktadır. Gazeteciler işlerini kaybetme korkusuyla, tekelci gazete işletmelerinin isteklerine boyun eğmektedir. Gazetecilerin haklarının çıkartılan kanunlarla güvence altına alınamadığı bir ortamda, haberde objektiflik, tarafsızlık ve etik kurallar nasıl göz önünde bulundurulabilir?

Türkiye Gazeteciler Sendikası Başkanı Ziya Sonay'ın (1998: 71-72) gazetecilerin çalışma koşullarını düzenleyen 212 sayılı Yasa'nın çıkarılışının 35. yıldönümü nedeniyle yaptığı

konusmasında; 212 sayılı Yasa yürürlükte olduğu halde, medya alanında büyük bir hızla yaygınlaşmakta olan tekelciliğin, çalışanlar üzerinde oluşturduğu baskılar yüzünden bu yasanın uygulanamaz hale dönüştürülmüş olduğunu belirtir. Tekelciliğin ve promosyon uygulamalarının gazetecilik anlayışında yarattığı güven bunalımının, yalnızca çalışanları değil, basın özgürlüğünü de içeren iletişim özgürlüğünü de tehdit eden boyutlara ulaştığını ve basın çalışanlarının sendikal örgütlenme haklarını kullanabilmelerinin işverenler tarafından engellenmekte olduğunu söyler. Dolayısıyla gazetecilerin sendikal haklarını savunamadıkları bir ülkede, özgür basından söz etme olanağının ortadan kalktığını ve bu ortamda lotarya ve promosyonun gazeteciliğin ana amaçlarından sayılmaya başlandığını belirtir. Teknolojiye ve promosyona kaydırılan yatırımların, çalışanların ve okurların ceplerinden alınan paralar ile karşılanmakta olduğunu ifade eder.

Basın sektöründe yaşanan bu olaylar dikkate alındığında, gazetecilerin sendikalara üye olması yasal haklarının korunması açısından oldukça önemlidir. Sendikalar, "işçilerin ortak ekonomik, sosyal ve kültürel hak ve çıkarlarını elde eden, var olanları koruyan ve geliştiren, özgürce kurulmuş, serbestçe ve demokratik ilkelere uygun çalışan bağımsız kuruluşlardır" (Faruk 1985: 24).

Ülkemizde 1994 yılından beri basın işletmeleri sendikayı dışlayarak, örgütlenmenin getireceği mali yük ve sorumluluktan kurtulamaya çalışmaktadır. Basın alanında yaşanan tekelleşme ve sendikasılaştırma girişimleri, basın çalışanlarının sosyal güvencelerini ortadan kaldırır. Basın çalışanları örgütlülüğün getirdiği mesleki hak ve çıkarlarını savunmaktan mahrum edilir.

Ülkemizde çalışan gazeteci sayısı arttığı halde sendikalaşma oranında düşüş görülür. Bunun doğal sonucu olarak sendikaların toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkili olabilmesi için, toplu iş sözleşmesi kapsamına girecek işyerinde çalışanların en az yüzde 51'inin kendi üyesi olması şartını yerine getirmesi zorlaşmaktadır. Türkiye Gazeteciler Sendikası 1974-1994 arasındaki dönemde 18 işyerinde toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkili sendika iken (Hürriyet Gazetecilik ve Matbaa A.Ş., Hürriyet Haber Ajansı, Hürgün Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., İdeal Yayıncılık A.Ş., Milliyet Gazetecilik A.Ş., Tercüman Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş., Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş., Çağdaş Yayıncılık ve Basın Sanayii A.Ş., Anadolu Ajansı A.Ş., Anadolu Radyo ve Görüntü Hizmetleri A.Ş., Güçlü Gazetecilik Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş., Daily News Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Milliyet Yayın A.Ş., Karacan Yayınları A.Ş., Ankara Ajansı A.Ş., Akdeniz Haber Ajansı A.Ş., Ulusal Basın A.Ş.) 1994'ten sonra bu sayının dörde düştüğü görülür. 2001 yılı itibarıyla Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın yetkili olduğu basın işletmeleri Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş., Ankara Ajansı A.Ş., Anadolu Ajansı A.Ş., ve Anadolu Radyo ve Görüntü Hizmetleri A.Ş.' dir (Atılğan 2001: 137-139).

Toplu iş sözleşmesi, "hizmet akdinin yapılmasını, içeriğini, sona ermesini, işyerindeki çalışma koşulları ve ücret düzeylerini ve ödeme biçimleri ile tarafların karşılıklı hak ve borçlarını düzenleyen hükümleri kapsar" (Tan 1999: 5). Toplu iş sözleşmesi, işverenin çalışma koşullarındaki tek taraflı yönetim yetkisini sınırlayarak, söz

konusu yetkinin paylaşılmasını sağlamakta ve çalışma koşulları ile ekonomik hakların ortak belirlenmesinde hukuksal bir belgedir.

Bu bağlamda toplu iş sözleşmeleri, kanuni olarak gazetecilerin çalışma hayatlarını güvence altına alır. Toplu iş sözleşmelerinin bir sendika tarafından imzalanabilmesi için, bir gazetede çalışan gazetecilerin yarısından fazlası sendikalı olmalıdır. Bu gerçeği bilen gazete sahipleri var güçleri ile çalışarak, gazetecileri sendikasızlaştırmaya çalışmaktadırlar.

Doğan Tılıç (1998: 212) 'Utaniyorum Ama Gazeteciyim' isimli eserinde bir gazetecinin sendikasızlaştırma ile ilgili söylediklerini aktarır:

"Yeni patron gazeteyi satın aldıktan sonra herkesi birer birer yanına çağırdı ve sendikadan ayrılmasını istedi. Gazeteciler ya sendikadan istifa mektuplarını imzalamaya ya da işi bırakmaya zorlandılar. İlk gün hiçbir sendika üyesi istifa etmedi. İkinci gün hepsi işten atıldılar. Bunun üzerine herkes sendikadan istifa dilekçelerini imzaladı. Gazeteye noter getirildi ve noterin önünde kuyruk olup sendikadan ayrıldık."

Gazete İşletmelerinin 1475 sayılı Kanunu Uygulamak İstemlerinin Sebepleri

Türkiye'de tekelleşen gazete işletmelerinin, gazetecileri 1475 sayılı Kanun ile çalıştırmak istemlerinin en önemli sebepleri şu şekilde özetlenebilir:

- o 212 sayılı Kanun, gazetecilerin kıdem tazminatlarının hesabı ve yıllık ücretli izin haklarından yararlanmaları bakımından,

gazetecinin kıdemi meslekteki hizmet süresine göre hesaplanır hükmünü getirir. Böylece gazetecinin başka işverenlerin işyerlerinde geçirdiği süreler de bu hakların hesaplanmasında göz önünde tutulur. Fakat diğer iş kanunlarında ise belirtilen haklar, işçinin sadece yanında çalıştığı işverenin işyerlerindeki çalışma süresine göre hesaplanır.

- o 212 sayılı Kanun, işverenlere istihdam ettikleri gazetecilerin mukavelesini, mahalli en büyük mülki amir ve Bölge çalışma müdürlükleri ile birlikte ilgili sendikaya bildirme zorunluluğu getirir. Bu sayede sendikalar basın iş koluna girip çıkanları takip edebilecek ve kaydetme imkânları artacaktır.
- o 212 sayılı Kanun, basınla ilgili kanunlardan ileri gelen hak ve ihtilâflarında iş mahkemelerine başvurma hakkı getirir. Önceki düzenlemeye göre işveren ve gazeteciler arasındaki anlaşmazlıklar genel hükümler gereği hukuk mahkemelerine götürülmekteydi. Hukuk mahkemelerinin yüklü olması nedeniyle bu davalar yıllarca sürüyordu.
- o 212 sayılı Kanun, gazetecilerin kıdem esasına göre terfi etmeleri esasını kabul eder. İş kanununda olmayan bu hüküm ile kıdemini ve terfi avantajını kaybetmek istemeyen gazetecinin, gazetesine bağlı kalmasının sağlanması amaç edinilmektedir.

- o 1475 sayılı Kanun fikir ve beden işçisi ayrımını ortadan kaldırmıştır. Böylece fikri emeği, bedeni emeğine üstün olanlarda bu kanun kapsamında aynı statüye sahiptir. Fakat 212 sayılı Kanununun 1. maddesi, gazetecileri şöyle tanımlar 'fikir ve san'at işlerinde ücret karşılığı çalışanlara' gazeteci ve 'bu kapsamda olanlar hakkında 212 sayılı Basın İş Kanunu uygulanır' der (Atılğan 2001: 57-59).
- o 1475 sayılı İş Kanunu'na göre hizmet akdinin işveren tarafından fesh edilmesi durumunda, bu haksız feshin ortadan kaldırılması ve işe iade olanağı sağlayacak yegane mekanizma olan yargı yoluna başvurma hakkı düzenlenmemiştir (Emekçioğlu ve Tuncel 2000: 6). Böyle bir durum ile karşı karşıya kalan 1475 sayılı İş Kanunu'na göre çalıştırılan bir gazetecinin, kanunlar önünde hakkını araması mümkün değildir.
- o 1475 sayılı İş Kanunu'nun 'Akdin Feshinde Bildirim' başlığını taşıyan 13. maddesi, işverene sözleşmenin feshinden önce durumun karşı tarafa bildirilmesi dışında, haklı görülebilecek bir nedene dayanmak ve sebep göstermek yükümünü getirmemiş bulunur (Emekçioğlu ve Tuncel 2000: 6).

Gazetecilerin İş Güvencelerinin Sağlanabilmesi İçin Öneriler

Gazete işletmelerinin, gazetecilerine hiçbir iş güvencesi vermeden onlardan kaliteli işler yapmasını beklemesi, gerçekleşmesi mümkün olmayan bir hayaldir. İş güvencesinin gazetecilere sağlanmaması, gazetecilerin motivasyonunu ve verimliliğini artıracak önemli bir faktördür. Gazetecilerin üzerindeki var olan bu patron baskısı mutlaka kaldırılmalıdır. Gazeteciler hür ve özgür iradeleri ile görevlerini yerine getirmeli ve kamuoyunu aydınlatmalıdır.

Gazetelerde kalitenin artırılabilmesinin önündeki en temel engel olan çalışanların iş güvencesi konusu, kanunlarla ile çözümlenmelidir. Bugün yürürlükte bulunan 212 sayılı Basın İş Kanunu'nun gazete işletmeleri tarafından uygulanmasının sağlanması için, Türk Devleti'nin yetkili organları gerekli çalışmaları yapmalıdır. Gazetecilerin iş güvencelerinin teminat altına alınması, onların hiçbir gücün etkisinde kalmadan çalışmaya teşvik edecektir.

212 sayılı Kanunun bugünkü şartlara cevap veremeyen hükümleri değiştirilmeli veya yeni bir Basın Kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından hazırlanmalıdır. Hazırlanacak olan bir İş Güvencesi Yasa tasarısı kapsamına, 212 sayılı Yasayla değişik 5953 sayılı Yasaya göre çalışan gazetecilerin de alınması sağlanmalıdır. Gazete işletmeleri sahiplerinin, gazeteciler üzerindeki ekonomik baskısı mutlaka kaldırılmalıdır. Gazetecilikte kalitenin yükseltilebilmesi için; gazeteciler hiçbir baskı altında kalmadan özgür ve hür iradeleriyle basın meslek ve ahlâk ilkelerine

bağlı kalarak, kamuoyunu bilgilendirme görevlerini yerine getirmelidirler.

İşten çıkarmalara yargı denetimini öngören yasa tasarısı çıkarılmadığından, ülkemizdeki sendikalaşma istekleri olumsuz yönde etkilenmektedir. Demokrasilerde sendikaları dışlayan bir çalışma düzenini benimsemek olanaksızdır. Özellikle, gazetecilerin sendikasızlaştırılması baskılarını engellemek demokrasimizin geleceği açısından da önemlidir. Bu konuyla ilgili olarak kanuni düzenlemeler yapılmalıdır.

Çalışanların özlük hakları ile ilgili diğer önemli bir nokta ise, gazetecilerin ve yazarların gazete işletmesi sahibinin felsefi, siyasi ve ekonomik görüşlerinin aksini savunmasıyla ortaya çıkan bir anlaşmazlık durumunda; gazeteci istifa ederek görevinden ayrıldığı takdirde, kıdem tazminatını alamamaktadır. Bu durum gazeteciye, gazete işletmesinin sahibine ekonomik olarak bağımlı kılmaktadır. Böyle bir çalışma ortamında, editöryal bağımsızlıktan söz etmek mümkün değildir.

Oysa ki Batı'da 'Clause de conscience' adı verilen yasa maddesi muhabir ya da yazar, işverenle siyasi felsefi, ya da editöryal görüş konusunda anlaşmazlığa düştüğünde; tıpkı tek yanlı bir şekilde işten çıkartılmış gibi tazminat alarak görevinden ayrılabilmesine olanak sağlar. Bu güvencenin gazete işletmelerinde olmayışı gazetecilerin ve yazarların, işverenin siyasi-ekonomik çıkarlarını kollayan bir duruma getirmektedir (Duran 2000: 31).

Ülkemizde kesinlikle gazeteciler işveren ile editöryal görüş konusunda bir anlaşmazlığa düştüğünde, gazetecinin çalıştığı gazeteden istifa etmesi durumunda kıdem tazminatını alabilmesi

kanunlarla düzenlenmelidir. Böylece gazetecinin kıdem tazminatını almadan işten ayrılmasının önüne geçilebilir. Dolayısıyla kendisini güvende hisseden gazeteci, işverenin baskısı altında kalmadan okuyucuyu bilgilendirme görevini daha rahat bir şekilde yerine getirebilir.

Basın İlan Kurumu gazetelere verdiği ilân ve reklâmları dağıtırken, gazete işletmelerinin büyüklüklerine göre en az bulundurması gereken zorunlu kadro sayısını belirlemelidir. Zorunlu kadro kapsamında çalıştırılan gazetecilerin, 212 sayılı Basın İş Yasası'na göre sözleşmelerinin imzalanmış olması dikkate alınmalıdır. Bu kurallara uymayan gazete işletmelerinin, ilân ve reklâm dağıtımını kesilmelidir.

Devlet gazete işletmelerinin, gazetecilerin özlük haklarını düzenleyen hukuksal kurallara uyup uymadığını denetlemelidir. Uymayan gazete işletmelerinin, reklâm ve ilân gelirlerinden aldığı pay azaltılmalıdır. Basın İlan Kurumu bu amaç için kullanılmalıdır.

Kaynakça:

- Atılgan, Semra (2001).**Türk Basın Sendikacılığında Gazetecilerin Yasal Hakları**, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 2001, İstanbul.
- Duran, Ragıp (2000). **Apoletli Medya**, 2. bs., Belge Yayınları, 2000, İstanbul.
- Emekçioğlu, Hüseyin ve Tuncel, H. Ferhan (2000). **İş Güvencesi**, TÜRK-İŞ Eğitim Yayınları, 2000, Ankara,

- (4.1.1999). "Karteller 212' ye Savaş Açtı," **Türkiye Gazeteciler Sendikası**, (Çevrimiçi)
http://www.gazetecilersendikasi.org.tr/documents/subeler/istanbul/ist_01.html, 14.2.2002.
- (29.3.2001). "Medya, Sorunlarını TBMM'ye Anlattı," **Ntvmsnbc**, (Çevrimiçi)
<http://www.ntvmsnbc.com/news/73941.asp?0m=B1GX>, 29.9.2001.
- "NY Times: Türkiye'deki Krizde En Ağır Darbe Basına Geldi," **Dünya Gazetesi**, 4.5.2001, (Çevrimiçi)
http://www.dunya gazetesi.com.tr/news_display_prn.asp, 4.5.2001.
- Pekin, Faruk (1985). **Demokrasi, Sendika Özgürlüğü ve Sosyal Haklar**, Alan Yayınları, İstanbul.
- Tan, Namık (1999). **Toplu İş Sözleşmesi**, TÜRK-İŞ Yayınları, Ankara.
- Tılıç, L. Doğan (1998). **Utaniyorum Ama Gazeteciyim**, İletişim Yayınları, İstanbul.
- 1995-1998 Yönetim Kurulu Çalışma Raporu**, Türkiye Gazeteciler Sendikası Yayınları, İstanbul.